



מרכז אלו"ט  
למשפחה

מרץ 2017



אגודה לאומית לילדים אוטיסטים  
THE ISRAELI SOCIETY FOR AUTISTIC CHILDREN

## מידע חדש בתחום האוטיזם גיליון 81

שלום לכולם,

חקר האוטיזם מתפרש על מגוון רחב של נושאים, ובגיליון זה נסקור כמה מחקרים מתחומים שונים שהתפרסמו מתחילת השנה.

**המעבר מבית ספר תיכון לחיים בוגרים**, מוערך כההליך מרכזי בשילוב של אנשים עם אוטיזם בחברה, תהליך המחייב שינויים ביחסים, בהתנהגויות ובתפיסות העצמיות. הצעירים צריכים לגבש מטרות ולזהות את התפקיד שהם רוצים למלא בחברה כמבוגרים. מחקר אוסטרלי בדק את עמדתם של הורים וצוותים לגבי סוגיות הקשורות בשלב משמעותי זה: מתי להתחיל להכין את בני הנוער על הספקטרום האוטיסטי ליום שאחרי ב"ס? איזו תכנית כדאי לבנות עבורם לקראת שלב זה? על אילו מרכיבים יש לשים את הדגש?

אוטיזם הינו לקות המאופיינת בקשת רחבה של תסמונות ושל תפקודים, כך שלא ניתן לקבוע באופן גורף **שלאוטיסטים מותר או אסור לנהוג ברכב**. יש אנשים עם אוטיזם שיתקשו מאד לשלוט במיומנות הזאת, בעוד שאחרים יוכלו להיות נהגים מוכשרים ביותר. מחקר שנערך בארצות הברית הזמין נהגים עם אוטיזם ובלי אוטיזם לנהיגה בסימולטור, על מנת לבחון את תגובותיהם לסכנות השונות בכביש.

הספרות האקדמית מיעטה עד כה לעסוק בחוויות הספציפיות של אבות לילדים על הספקטרום האוטיסטי. חוקרים מבריטניה ראינו אבות על מנת להבין את החוויות הרגשיות והפסיכולוגיות שלהם, במטרה לאפשר לאנשי המקצוע להבין טוב יותר את הפרספקטיבה של האבות ולמצוא את התמיכה המתאימה עבורם.

במהלך השנים האחרונות, מחקרים שבחנו את אוכלוסיית החיידקים במעייהם, הוכיחו כי מעבר לכך שקהילת החיידקים מסייעת לנו בעיכול המזון, היא גם עוזרת לווסת את המערכת החיסונית וחוסר איזון שלה יכול להשפיע על בריאות המוח והגוף. מדענים בניו יורק תוהים ובודקים האם הרכב החיידקים במעייהם שונה אצל אנשים עם אוטיזם וכיצד הוא משפיע על מאפייני הלקות.

בנוסף, שני ספרים חדשים.

קריאה מהנה,

מיכל שמול

מידענית מרכזי אלו"ט למשפחה

### "Leaps of Faith": Parents' and Professionals' Viewpoints on Preparing Adolescents on the Autism Spectrum for Leaving School

Megan Hatfield, Marita Falkmer, Torbjorn Falkmer & Marina Ciccarelli

[Journal of Research in Special Educational Needs](#)

First published: 17 January 2017

### נקודת המבט של הורים ואנשי מקצוע על הכנת מתבגרים עם אוטיזם לקראת סיום תקופת בית הספר

למתבגרים עם אוטיזם יש קשיים במעבר מבית הספר התיכון לפעילויות שלאחר מכן, לרוב בגלל תהליך תכנון שלא תואם את הצרכים הייחודיים שלהם. במסגרת מחקר איכותני שנעשה באוסטרליה, נערכו ראיונות עם תשעה הורים של מתבגרים על הספקטרום האוטיסטי ועם ארבעה אנשי מקצוע שעבדו עם אוכלוסיה זו, על מנת לבדוק את השקפתם על תכנון שלב המעבר עבור המתבגרים.

בניתוח השוואתי של הטקסטים זוהו ארבעה נושאים מרכזיים: **לראות את התמונה הגדולה** – הכוונה ליכולת לצפות כיצד פעולות עכשוויות עשויות להשפיע על העתיד והעלאת השערות לגבי כיצד החיים יכולים להיות אחרי סיום בית הספר. בגלל הקושי לעבד מידע והנטייה להתמקד בפרטים ולא במכלול, המתבגרים על הרצף האוטיסטי עלולים לפספס את המשמעות והחשיבות הכוללת של משימה ספציפית. סיוע למתבגרים לראות את התמונה הגדולה יכול לשפר את המוטיבציה שלהם להשתתף בתכנון שלב המעבר. משתתפי המחקר המליצו שהמתבגרים ייקחו חלק בפעילויות של התנדבות, עבודות מזדמנות או עבודות במשרה חלקית, ישתתפו בפעילויות בקהילה וכן שילוו על ידי מדריך אישי. פעילות כזו תספק למתבגרים התנסות מוחשית של איך החיים יכולים להיות לאחר סיום תקופת בית הספר, ויפתחו את ההבנה לגבי החיים בבגרות ובכך יגבירו את הבנתם בצורך בתכנית מעבר. **להיות נראים** – אוטיזם הינו לעתים קרובות, לקות בלתי נראית, דבר המקשה על המתבגרים לקבל את התמיכה לה הם זקוקים בתהליך תכנון המעבר. לדעת המשתתפים במחקר, כדי להבטיח שהמתבגר יראה ויקבל את התמיכה הייחודית לה הוא זקוק, חשוב לכלול אותו בתכנון שלב המעבר. מעורבותו של המתבגר תעניק לו תחושה של שליטה ותגביר את המוטיבציה שלו להשתתף.

**שאיפות גבוהות** – המשתתפים תיארו את הערך של עידוד המתבגר לטפח שאיפות גבוהות ולתמוך בו לכוון גבוה. שאיפות גבוהות מפתחות את ההגדרה העצמית ואת החוסן של המתבגרים, ונמצא קשר חזק בין שאיפות גבוהות ובין תוצאות טובות יותר בתעסוקה בקרב אנשים על הספקטרום האוטיסטי, כמו גם באוכלוסייה הכללית.

**להיות מוכנים** – ההורים ואנשי המקצוע במחקר הצביעו על החשיבות של הכנה לקראת תקופת סיום הלימודים, באמצעות תכנון מוקדם של שלב המעבר. לדעתם, תכנון המעבר צריך להתחיל בבית הספר היסודי תוך עבודה על כישורי חיים, חוסן וסינגור העצמי, ולכלול גם תכנון מסלול הלימודים בשנות התיכון האחרונות: בחירת נושאי לימוד, תכנון לימודי המשך ופיתוח תכנית לקריירה.

ההכנה חשובה במיוחד למתבגרים על הספקטרום האוטיסטי, שלעתים קרובות, חווים רמות גבוהות של חרדה סביב מעברים, שינויים ואירועים בלתי צפויים. כחלק מההכנה למעבר, חשוב שיהיו יעדים ברורים ומוחשיים וצוות חזק שיגביר את תחושת השייכות. חשוב להציב מטרות שיסייעו לבני הנוער על הספקטרום האוטיסטי להבין את התמונה הגדולה ולהיות מכווני משימות. המטרות צריכות להיות מפורטות ליעדים קטנים, בכדי שהמתבגרים יבינו את הצעדים הקונקרטיים הנדרשים ויוכלו לעקוב אחר התקדמותם לעבר המטרה.

ממצאי מחקר זה משקפים את נקודות המבט של ההורים ושל אנשי המקצוע, ולכן חשוב לשקול כיצד דעותיהם עשויות להיות שונות מאלה של מתבגרים על ספקטרום האוטיזם. לאחרונה מתרחש שינוי, ובספרות על אוטיזם דוגלים במעבר משיח המבוסס על קשיים לשיח שמעודד אנשים עם אוטיזם לאמץ את השונות ואת התרבות הייחודית להם. בעוד שהורים ואנשי מקצוע במחקר זה תמכו בתכנון פרטני של שלב המעבר והצבת שאיפות גבוהות, הם גם שמו דגש על פיתוח כישורי חיים, מיומנויות חברתיות ותעסוקתיות. אלו מיומנויות חשובות בחברה המערבית, וההנחה העומדת בבסיסן היא שמתבגרים עם אוטיזם צריכים לשנות את ההתנהגות שלהם כדי להתאים את עצמם לנורמות ולציפיות החברתיות. נקודת מבט שונה יכולה להעביר את המיקוד מהפרט לחברה, ולדרוש ממקומות עבודה וממוסדות ההשכלה להיערך ולהתאים את עצמם יותר לצרכים של אנשים על הספקטרום האוטיסטי.

מחברי המחקר מדגישים כי הנושאים המובאים במאמר זה מייצגים את חוויות משתתפי המחקר סביב תכנון המעבר לסיום בית הספר התיכון, והם אינם מייצגים את מכלול המרכיבים שיכולים להשפיע על התוצאות במעבר לחיים בוגרים.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל [b\\_lauren@alut.org.il](mailto:b_lauren@alut.org.il)

## מחקר

### **Social and Non-social Hazard Response in Drivers with Autism Spectrum Disorder**

Haley Johnson Bishop et.al.

[Journal of Autism and Developmental Disorders](#)

First Online: 10 January 2017.

### **נהגים עם אוטיזם: תגובות לסכנות בכביש**

נהיגה היא משימה מורכבת המסתמכת על מיומנות ידנית, קוגניטיבית, ויזואלית וחברתית. הכביש מהווה מערכת אקולוגית חברתית ודינמית, והצלחתה מותנית באינטראקציות טובות של הנהגים הנוסעים בכביש ושל משתמשים נוספים כמו הולכי רגל או רוכבי אופניים.

זיהוי גורמי סכנה בכביש, כלומר היכולת של הנהג לחזות מראש מצבי נהיגה מסוכנים, משפיע על יכולת הנהיגה ובעל השלכות משמעותיות על הבטיחות בכביש ומניעת התנגשויות. כישלון בזיהוי גורמי סכנה בזמן נהיגה עלול להאט את זמן התגובה ולהגביר את הסיכון לתאונות. הדרישות החברתיות הקשורות לנהיגה עלולות להיות מאתגרות עבור אנשים עם אוטיזם. יכולת זיהוי גורמי סכנה עשויה להיות קשה במיוחד לנהגים עם ASD, בעיקר אם גורם הסכנה הוא חברתי או אנושי, כמו הולכי רגל ורוכבי אופניים. בהתחשב בשכיחות הגבוהה של סכנות חברתיות על ההתנהלות בכביש ועל מידת הבטיחות, חשוב להבין טוב יותר את היכולות של נהגים עם ASD לזהות ולהימנע מסכנות אלו.

המטרה המרכזית של המחקר שנערך בארה"ב היתה להעריך את ביצועי הנהיגה במצבי סיכון שונים, בקרב מתבגרים וצעירים עם ASD בהשוואה לקבוצת ביקורת. כלומר, להשוות את תגובותיהם של נהגים עם ASD ושל נהגים ללא ASD לסכנות חברתיות (למשל, הולכי רגל) והלא-חברתיות (למשל, כלי רכב) בסימולטור נהיגה.

32 משתתפים לקחו חלק במחקר, 16 מתוכם עם אוטיזם. המשתתפים היו בטווח גילאים 17-30, כולם בעלי רישיונות נהיגה, בעלי ותק של 7 שנות נהיגה בממוצע, ונהיגה של 5 ימים בשבוע בממוצע. המשתתפים עם אוטיזם נהגו בממוצע פחות ימים בשבוע בהשוואה לקבוצת הביקורת.

לאחר הדרכה על התפעול והשימוש בסימולטור, המשתתפים נהגו מרחק קצר בתרחיש סטנדרטי עד אשר השיגו ביצועי נהיגה יציבים. בדומה למכשירי ניווט, בזמן הנהיגה בסימולטור הנהגים קבלו הוראות נסיעה קוליות (למשל, "פנה שמאלה בצומת הבאה"). בשלב השני, המשתתפים נהגו בסימולטור במשך כרבע שעה למרחק של חמישה מייל, כאשר בתרחיש הנהיגה שולבו אלמנטים של תמרורים, מעורבות של רוכבי אופניים והולכי רגל ומעורבות של מכוניות נוספות.

ממצאי המחקר הנוכחיים לא הצביעו על השפעה משמעותית של סוג הסיכון על זמן התגובה או על מהירות הנהיגה הממוצעת; כל המשתתפים היו מעורבים פחות בתאונות הנובעות מגורמי סיכון חברתיים. בניגוד להשערה, לא נמצאו פערים משמעותיים בהשפעת סוג הסיכון על תוצאות ביצועי נהיגה. עם זאת, המשתתפים בקבוצת הביקורת הגיבו במהירות רבה יותר לגורמי סיכון חברתיים בהשוואה לגורמי סיכון לא חברתיים. כלומר, היתה להם תגובה מהירה יותר להולכי רגל ולרוכבי אופניים מאשר למכוניות אחרות, ולכן גם סיכון נמוך יותר להתנגשות. הפער הזה נעדר בקרב נהגים עם ASD, אצלם לא נמצאו הבדלים בזמן התגובה לסכנות מצד הולכי רגל ורוכבי אופניים לעומת סכנות מכלי רכב אחרים.

לפי הממצאים אין הבדלים משמעותיים בביצועי נהיגה בקרב אנשים עם ASD לעומת נהגים ללא ASD. עם זאת, חשוב לזכור כי המחקר הנוכחי בדק את ביצועי הנהיגה ויכולת הערכת סיכונים בקרב בוגרים עם אוטיזם שכבר היה להם רישיון וניסיון בנהיגה. לכן, ייתכן כי חוסר הבדלים בין הקבוצות נבע מכך שבמחקר השתתפו רק אנשים שכבר רכשו בהצלחה רישיון, ובאופן טבעי מצופה מהם להיות מסוגלים לזהות סכנות בכביש. במחקר עתידי כדאי לשלב בני נוער עם אוטיזם שעדיין נמצאים בשלב לימודי הנהיגה.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל [b\\_lauren@alut.org.il](mailto:b_lauren@alut.org.il)

### The Experiences of Fathers Who Have Offspring with Autism Spectrum Disorder

Burrell, A., Ives, J. & Unwin, G.

[Journal of Autism and Developmental Disorders](#)

First Online: 28 January 2017

### חוויותיהם של אבות לילדים עם אוטיזם

מרבית הידע הקיים כיום על חוויות ההורות לילדים עם אוטיזם מגיע מאמהות. נחוצה הבנה רחבה ומעמיקה יותר גם של חוויות האבהות, שתגביר את המודעות לסוגיות הספציפיות המאפיינות את האבות, ותסייע בשיפור התמיכה הניתנת למשפחות. מטרת מחקר זה לבחון את החוויה של להיות אבא של ילד עם ASD כדי לאפשר לאנשי המקצוע להבין טוב יותר את הפרספקטיבה של האב.

במחקר השתתפו שמונה אבות מבריטניה בני 45-56, שהם הורים לילדים עם אוטיזם בגילאי 8 עד 24. לאבות נערכו ראיונות מובנים למחצה, כך שלכל משתתף התאפשר לתאר את החוויות האישיות שלו במילים ובסגנון שלו. הראיונות כללו שאלות פתוחות על מספר נושאים: היבטים מתגמלים ומאתגרים של להיות אב לילדים עם ASD, שימוש בגישות התמודדות ותמיכה, חוויות מול רשויות ושירותים אחרים ותפיסות לגבי הבדלים בין המינים בנוגע להורות לילד עם ASD.

האבות תיארו את החוויות שלהם כ"נתיב", כ"מסע" עם "אבני דרך" לאורכו. כל האבות חוו במהלך המסע תחושות של תסכול, אשמה ומבוכה. באופן רטרואקטיבי התהליך שהם עברו נתפס על ידם כמסע לעבר קבלה. האבות יכלו לעבד ולהתייחס לחוויות שלהם כאל מסע, רק בהגיעם לנקודת סיום משביעת רצון של קבלה.

האבות במחקר זה תיארו חוויות דומות, והעניקו משמעות דומה לחוויות האלה, בדומה לאמהות לילדים עם ASD. האבות השוו את אבחון האוטיזם לאובדן של הילד "הרגיל" שיכול היה להיות להם. עבורם, התהליך לקראת קבלה והשלמה, דרש מעבר משלב של תסכול וכעס. לעומתם אמהות לילדים אוטיזם, נוטות מתארות שהחוויה הדומיננטית שלהן היא עצב. כאמור, אבות לילדים עם אוטיזם מדווחים יותר על חוויות של כעס מאשר של עצב, והם מנסים להדחיק את הרגשות השליליים ולא לבטא אותם. לדעת החוקרים, חשוב לעודד אבות לבטא את התסכול ואת רגשות הצער, להסביר להם שזה נורמלי לחוות את הרגשות האלה, וכך להגביר את החוסן הנפשי שלהם ולעזור להם לנוע לעבר קבלה.

תפיסת האבות במחקר זה הייתה כי השירותים הניתנים לילדים הם מעכבים במקום מסייעים. הצורך להלחם ולנווט בתוך "המערכת" היה מקור מתח לאבות, שכבר היו במצב מאתגר בעקבות אבחון האוטיזם של ילדם. על מנת להפחית את התפיסה שספקי השירותים הם חלק ממערכת שיש להיאבק בה, החוקרים ממליצים שאנשי מקצוע ממערכות הבריאות והטיפול יבטיחו הקשבה מלאה להורים כאשר דנים בצרכים של הילדים שלהם.

בנוסף, האבות שהשתתפו במחקר ייחסו חשיבות מיוחדת לכך שילדיהם יהיו עצמאיים וישתלבו בחברה הכללית, והם ראו עצמם כבעלי תפקיד חשוב בסיוע לילדים שלהם להשיג את העצמאות והשילוב.

מניתוח הראיונות, עולה כי אבות שונים יעריכו סוגים שונים של תמיכה, בזמנים שונים, ולחלקם לא יהיה כל עניין בתמיכה חיצונית; כך שעל פי החוקרים, הדבר היחיד שניתן לומר בוודאות הוא שאין מסגרת תמיכה אחת שתתאים לכולם. כלומר, הדרך לתמוך באב לילד עם אוטיזם היא ליצור עבורו מרחב לא שיפוטי ולא לצאת מנקודת הנחה כי קיים נתיב אחד ברור ונכון למסע הזה. חשוב לקבל את העובדה שלאבות שונים או למשפחות שונות עשויים להיות מטרות לגיטימיות שונות.

לקריאת המחקר המלא באנגלית [בקישור זה](#)

## מחקר

### **Gut Microbiota and Autism: Key Concepts and Findings**

Ding, H.T., Taur, Y. & Walkup, J.T

[Journal of Autism and Developmental Disorders](#)

[Volume 47, Issue 2](#), February 2017, pp 480–489.

### **חיידקי המעיים ואוטיזם: מושגי מפתח וממצאים**

גוף האדם משמש מערכת אקולוגית טבעית עבור אוכלוסיה רבה של חיידקים ומיקרואורגניזמים אחרים. מכלול הגנים הקולקטיבי של אוכלוסיה זו נקרא **מיקרוביום**. מחקרים בעשור האחרון, חשפו כי האוכלוסייה העצומה של חיידקים הקיימת בגוף האדם, היא בעלת גיוון וייחודיות גדולים פי כמה מאשר סברו בעבר. בעת הלידה המעיים הם סטריליים ומיד לאחר מכן מתחילות להופיע בהם מושבות חיידקים המושפעות מתהליך הלידה, העברה אימהית, תזונה, גורמים סביבתיים ושימוש באנטיביוטיקה. על פי מחקרים, יש חשיבות לאבולוציה של הרכב החיידקים במערכת העיכול במהלך השנים הראשונות של החיים.

מחקרים הראו כי בנסיבות רגילות, המיקרוביום מורכב בעיקר מחיידקים אנאירוביים שהם לרוב לא מחוללי מחלות, אלא משרתים מגוון של פונקציות מועילות לגוף האנושי בו הם חיים, כמו ספיגת מזון, ייצור חומצות שומן חיוניות, ניקוי רעלים ועוד. בשנים האחרונות, נחשף שלמושבת החיידקים במעי תפקיד מרכזי בהתפתחות מערכת החיסון והמערכת האנדוקרינית. מצב של חוסר איזון באוכלוסיית החיידקים במערכת העיכול מעורב באטיולוגיה ובהיווצרות של מגוון רחב של מצבים רפואיים, ביניהם מצבים פסיכיאטריים. כיום, גוברות הראיות המצביעות גם על הקשר בין המוח ובין המיקרוביום כשהפרת האיזון של המיקרוביום קשורה לדיכאון, לחרדה ועוד. במאמר זה שחיברו חוקרים מניו יורק, מתוארים הנתונים שהתגלו על הקשרים בין חיידקים במעיים ובין אוטיזם.

השערות על קשר בין אוטיזם ובין המיקרוביום נובעות בין היתר משכיחות גבוהה של בעיות במערכת העיכול בקרב אנשים עם אוטיזם. השכיחות המדויקת של סימפטומים במערכת העיכול אצל ילדים עם אוטיזם לא ברור, אך אין מחלוקת כי סימפטומים אלו מהווים בעיה משמעותית

בקרב אנשים עם אוטיזם ועשויים לתרום לקשיים התנהגותיים. אנשים עם אוטיזם ועם תסמינים גסטרולוגיים עשויים להפגין רמות גבוהות של עצבנות, חרדה, ונסיגה חברתית. מחקרים קודמים מצאו מתאם חזק בין ליקויים במערכת העיכול ובין חומרת האוטיזם בכל התחומים כולל דיבור, ותחומים חברתיים והתנהגותיים.

בעוד תסמינים של מערכת עיכול עלולים להיתפס כלא יותר מאשר גורם שכיח מכביד על אנשים עם אוטיזם, ייתכן ותסמינים אלו מצביעים על קשר בסיסי יותר: שהמעיים ממלאים תפקיד מרכזי באטיולוגיה של ASD בקבוצות מסוימות של אנשים. בכל הקשור להפרעות נוירולוגיות התנהגותיות, נראה כי מקרים מסוימים בלבד עלולים להיות קשורים או תלויים במצבם ותקינותם של החיידקים במעיים. עם זאת, טרם נקבע האם חוסר האיזון במיקרוביום הוא משני, כלומר הוא תוצאה של ויסות שונה של פונקציות מרכזיות במערכת או האם חוסר האיזון מצביע ליקויים ראשוניים המשפיעים על התפתחות המוח והתפקוד.

חשוב גם לבחון האם קיימים גורמים מעורבים נוספים המשפיעים על הראיות – למשל, האם התזונה של ילדים עם אוטיזם שונה באופן מהותי מתזונה של ילדים אחרים. לפיכך, דרושים מחקרים נוספים על מנת להגיע לקונצנזוס באשר לאופי המדויק של הקשר בין חיידקי המעיים ואוטיזם. יתר על כן, טרם נמצא הסבר למנגנונים המעורבים בפתולוגיה. ככל שתושג תובנה מעמיקה יותר, ניתן יהיה למצוא ולפתח גישות חדשניות לטיפול באוטיזם שיסייעו להקל על קשיים של הלקות.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל [b\\_lauren@alut.org.il](mailto:b_lauren@alut.org.il)

## **ספרים חדשים**

### **שטום**

ג'ם לסטר

ידיעות ספרים, 2017

בן ואמה ג'ול כורעים תחת נטל הטיפול בבנם האוטיסט, ג'ונה, ונאחזים בתקווה שיצליחו להכניס את ג'ונה לבית ספר בתנאי פנימייה, שתואם את מצבו ואת צרכיו. אלא שאותו מוסד נמצא, לרוע המזל, מחוץ לגבולות המחוז שבו הם מתגוררים. כדי להגדיל את סיכוייהם לנצח במאבק משפטי בלתי נמנע, מציעה אמה לזייף פרידה ולהציג בפני בית המשפט תמונה של אב יחידני הנאבק לגדל את בנו הנכה לבד. החלטה אסטרטגית זו מחזירה את בן להתגורר בבית אביו המזדקן, גיאורג. וכך, בבית קטן בצפון לונדון מוצאים את עצמם יחד שלושה דורות של גברים לא מתקשרים – אחד שאינו מסוגל ושניים שאינם רוצים.

בספר הביכורים שלו מגולל ג'ם לסטר סיפור על אבות ובנים, על אוטיזם בתפקוד נמוך ועל מערכות יחסים בתפקוד נמוך עוד יותר. שטום הוא רומן ביכורים מלא עוצמה, משעשע, מריר ושובר לב ומעל לכול זהו ספר על היכולת למחול ולמצוא קרן אור באפלה החשוכה ביותר.

(מתוך אתר הוצאת הספרים).

[כתובת לרכישת הספר](#)

### **Sensory Issues for Adults with Autism Spectrum Disorder**

Diarmuid Heffernan

Jessica Kinksley Publishers, 2016

המערכות החושיות מתפקדות לעיתים באופן שונה בקרב אנשים עם ASD. הבנה של בעיות חושיות יכולה להיות המפתח להתגבר עליהם. הספר הוא מדריך המציע אסטרטגיות מעשיות בעזרתן אנשים על הספקטרום האוטיסטי יוכלו להבין את הקשיים החושיים שלהם וללמוד כיצד לייצר לעצמם דרכים מותאמות כדי להתגבר על אתגרים יומיומיים ספציפיים.

(מתוך אתר ההוצאה)

[כתובת לרכישת הספר](#)